

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

ΥΠΟ ΦΥΣΙΟΔΙΦΟΥ

Η ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

Ε'. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΡΑΣΕΩΣ

Πώς είναι, αλήθεια, ο ρόλος της όρασης στον έρωτα; Η λαβή μωσαίων τον όριζει ως πρώτον, πρώτιστον, όταν μάς λέη:

«Από τα μάτια πάντοτε
Στά χείλη κατεβαίνει...»

Και μ' αυτήν συμφωνεί και ο Σαίκτης, που μάς βεβαιώνει ότι: «Ο έρωτας γεννιέται, ζή και πεθαίνει στα μάτια». Από το άλλο μέρος, όσα έχουν ασχοληθή με το μυστήριο της κατακτισεως της γυναίκας, συμφωνούν άπασταν με τη διαπίστωση της υποβλητικής δυνάμεως των ματιών του Άνδρα. Ο κατακτητής μπορεί να μην είναι όμορφος, δεν μπορεί όμως να μην έχει όμορφα μάτια, γεμάτα λάμψη και έκφραση — μάτια μαγευτικά. Το βλέμμα του ασκεί ιστά βάθη της γυναικείας ψυχής, κατοικητά όλα τα κίνητρα της, σφραγίζει τους διαταγμούς της και τρώγει τη γυναίκα μ' ένα λεπτό φωτεινό δάχτυλο — το μαγευτικό σεντό της γοητείας του. Η επιστήμη όμως εξετάζει το ρόλο της όρασεως σ' όλα τη γενεαγότρω του, σ' όλες τις εδωρήσεις, τις σχετιάζει με την έρωτική λειτουργία. Κατ' αυτήν η όραση είναι μία αίσθησις, που ανεπιθύη τελειώνει και είναι ανώτερη απ' όλες τις άλλες αίσθησεις, γιατί τις τελειοποιεί και τις συνθέτει. Ακούστε έναν ήχο: Πόσο τελειότερη είναι η έντύπωσις σας, όμως, όταν βλέπετε και από πού προέρχεται! Το ίδιο και όταν πίνετε κίον ή έντύπωσις σας είναι πολύ τελειότερη, όταν βλέπετε αυτό που πίνετε. Από το άλλο μέρος η όρασις συνθέτει όλες τις άλλες αίσθησεις:

Ένα κίον που βλέπετε, είναι περίπου σαν να το πίνετε καταλαβαίνετε άμέσως αν η εμφάνισή του είναι λεία ή άνομαλη, όπως θα έφερριθον, αήγης, ένα τυφλό μόνον όταν θα το έπιανε έδωσις αν είναι βαρύν ή έλαφύ σαν να το σπώνατε. Και όλα αυτά χωρίς να έγγιστε το άντικείμενο. Η όρασις είναι η αίσθησις, ιστήν όποιον άπειθύνεται πρώτα-πρώτα τώ άντικείμενο του έρωτος. Με τα μάτια λειτουργεί πρώτα η φυσική έπιλογή — δηλαδή με τα μάτια διαλέγει ο άνδρας και η γυναίκα το άντικείμενο του πόθου τον: «Η όρασις — λέει ο Μαντεγκάτα — είναι ο πρώτος ταιριέτης της διανοίας. Κι' ενώ έκλεκτήν τον πόθο και άφαιρεί από το πάθος την χαντρικωμένη ήδιδάθεια, εξυιώνει τους έρωτικούς στις πλέον ύψηλες για τον άνδρασο κρίσεις. Η άφη, για να βαναποσθή, χρειάζεται να βάλη τα φρονήματα, που σκαπίζουν τις όμορφιάς. Η όρασις δεν έχει ανάγκη σ' άπομνημόνη το άντικείμενο που βλέπει: Το φάς της πλημμυρίζει κάθε τι το μικροκίοντο και το σαφύ, διατρέφει τα πιο σημαντή πράγματα και τα κάνει διαφανή κα' ενώ προσβάλλει, διαβάλλει, έπαναβάλλει, μοναχί, άναλιν, μετά, παραβάλλει, χειρίζεται μ' άπερίγραπτη τίσσοφία όλα τα στοιχεία του άσθητικού κόσμου.

Στην όραση άπειθύνεται η όμορφιά — το μεγάλο δώκιμα του έρωτος. Αλλά τι είναι όμορφιά; Θα χωθώμε σ' άπραντες σφηρίσεις, αν έπιχειρήσουμε να την προσδιορίσουμε επιστημονικά. Οι σοφοί, για την όρα, δεν τα κατάφεραν να είναι σύμφωνοι. Αλλά έπί τέλος, αν δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε στο τι έστι όμορφιά, όλοι ξέρουμε τι είναι ένα όμορφο κίον, ένα όμορφο λουλούδι, μια όμορφή γυναίκα. Η επιστημονική έρευνα έχει φθάσει σ' αυτό το κεφάλαιο, στο συμπέρασμα, ότι όλα η όμορφιά μέσα στη φύση εξητρηθεί τον έρωτα — και μόνον αυτών — το ένστικτο της άναπαυοήσης. Τα λαμπρά χρώματα των λουλουδιών δεν έχουν άλλο λόγο ύπαρξεως από το να προσελκύνουν τα έντομα που θα τα γεννηοήσουν. Το όμορφο πτερόμα των πουλιών — κατά κανόνα τ' όρασινικά έχουν τα όμορφα πτερά — είναι για να θεαθύνουν το θήλυ και να το καταπούν. Γερμανός φυσιοδίφης άναφέρει για μωρικά πουλιά στα βάθη των

Ίνδιών, που τ' όρασινικά του στήθον χορύν γύρω από τους κορμούς στις ρίζες των δένδρων, μ' άνοκτά, τα πλοισμμένα πτερά τους, ενώ τα θήλυκά, άπόδον, μωξομένα, βλέπουν το χορύν και διαλέγουν. Είναι τόση η άνάγκη της όμορφιάς για τον έρωτα, ώστε ύπάρχον πουλιά που έξωραζον τον τόπο των έρώτων τους, άφού δεν μπορούν να γίνον όμορφα τα ίδια.

Ο Ντάβιν άναφέρει την περίπτωση ενός τέτοιου πουλιού της Αύστραλίας: Το πτηνολογικό του όνομα είναι amblyopsis Inognata. Είναι ένα πολύ άγχιμο πουλί και ποιεί μάλιστα σφειδήρη της άσχημιας του. Όταν έσθη ο καρός των έρώτων του μωξείει από τις άκτες — ζή κοντά στη θέωσα — όμορφα κοχλία, όπως και λουλούδια και μ' αυτό στολίζει τη φωλιά του. Φτάνει, δηλαδή, ένα είδος καλοβαλμένης γαρσονιέρας, όπου οδηγεί το θήλυκό και το κατακτά. Η όρασις είναι η αίσθησις, με την όποιον μαγεύει και μαγεύει η όμορφιά. Σ' αυτήν άπειθύνεται κατά πρώτον λόγον και η όμορφιά της γυναίκας: Στο μάτι άπειθύνεται τα όμορφα, σιτά, τα όμορφα, στο μάτι το διαφανο δροσρό, άπλαστώ δέματα στο μάτι τα όμορφα μωξοκίον σ' αυτό τα κορμάλια χείλη και τ' άβρα στήθη και τα καλοφτιαγμένα πόδια, και τα τρυφερά μωξοκίον και ο τίσωκτος χορμός και ο εκάστου λογιών...

Αλλά σέ π σινίσταται και τί είναι, κατά βάθος η όμορφιά όλων αυτών — ή όμορφιά της γυναίκας; Υπάρχον επιστημονες, όπως ο Έλλας και ο Στράβος, που προσπαθών να προσδιορίσουν αυτή την όμορφιά με καθαρώ επιστημονική έρευνα. Βασίτην όλα τα διοκίοντα βλιν των φιλών, όλον των λαών και βλιν των έπαχών, τραγούδια, έργα τέχνη, όσον όννεται η άναποστανέναι η όμορφιά της γυναίκας. Τα χαρακτηριστικά της είναι παντού τα ίδια: Μαλλιά σπυλάνα κα' άθθηνα, χείλη κατωκίονα, δέματα διαφανο και δροσρό, μάτια ζωηρά, δόντια κανονικά, γέμωεια του σώματος. Τι ίσχυρίζον έπί αυτά: 'Υγια και μόνον ήγια. Η όμορφιά είναι ήγια. Το άφρον έλκεται από την όμορφή γυναίκα, διότι αυτή είναι κατάλληλη για την τελειότερη άναπαυοή του είδους. Ο δόκτωρ Στράς μάλιστα που έμπετήσ, όλες κα' όλες τις άλλες φύλες, έκτός της λευκής, άνεκάλησε, ότι όλες δεσε θεωροφνται όμορφα γυναίκες, σ' αυτές τις φύλες, πλησιάζον το ίδιονό της όμορφα λευκής. Έχουν, έκτός των άλλων, όμορφα λαγώνες, δηλαδή άπληγμένους. Από το τελευταίο είναι πολύ διαφορτικό. Γιατί άνεπτυγμένο λαγώνος σημαίνον εφάρχωρη λεκάνη ίσωνή ή φέση στον κόσμο άπτο παιδί. Και η όμορφιά του άνδρός; Κι' αυτή σινίσταται στην ήγια και αλλότα στην ανώτερη έκφρασις της: Τη φύση, τη δύναμη. Όσοσο θα μω πούν, ότι πολύ σινιά θ' άναστήρη κανείς άνδρος, που άγαπούν άσχημα, καχεκτικώς η σμιαδωμένως. Και άνδρος διάδομα. Ο Ντεκάρ σμιαθαόσε τις αλλοθίους, γιατί η πρώτη του έρωμένη αλλοθόρισε. Αλλά σινίσταται — για τον ίδιο λόγο — τις βλογοκίονες. Αλλά αυτές είναι ξεχωρήσεις, που δεν κλονίζον τον κανόνα.

Ο Σαμφόρ έξηγει θαμίσια τον έρωτα στις άσχημες: «Όταν η άσχημη άγχιηθή — άπει — αυτό θα γίνη από κάποια φυσική άδυναμία του έρωτασ ή από κοινές γάρες. Η ο άνδρας, δηλαδή, δεν είναι άπαισίως φυσικόεργός και ίσοεργός ή η γυναίκα έχει κοινές γάρες που δεν μπορεί να τις έντυπώση, έκείς, που δεν τις βλέπουμε και δεν τις ξέρουμε. Η όμορφιά είναι άναταγιστή στον έρωτα και έπαβάλλεται σαν μιά φυσική δύναμη. Είναι τόσο άπαισίτη η όμορφιά, που τα λαμπρά χρώματα της ήγια, όσων, άκτες γυναίκες, δεν τάζον τ' άνορξίζον από τα καταστήματα καλλυντικών και βράσονται άργώας. Τι άλλο σημαίνει το φιασίθ, παρά τεχνητή άναλήφρα των χρω-

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ, Ο ΣΤΑΥΡΑΕΤΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Κατ' αφήγησιν του συντρόφου του ήρωϊκού κλέφτη, Φραγγίστα)

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

μέρες αυτές ύπηρεϊαν για τον ήρωϊκό κλέφτη μαρτυρικές. Τόν έκαγε, τόν έλυωνε ο πυρετός. Τόν βασάνιζε η δίψα. Ο αδερφός του τούβαζε βρεγμένα πανιά στο κεφάλι, μη φεύγοντας στιγμή από κοντά του, μη κλείνοντας μάτι, έχοντας συγχρόνως τεταμένο το σώτι του μήπως παρουσιάσθι κανένας εαφνικός κίνδυνος. Κατά το διάστημα αυτό, προμηθευόντουσαν τρόφιμα απ' το κοντινό μοναστήρι. Μονάχα δε ο ήγούμενος του μοναστηριού κι ο τσοπάνος που φύλαγε τὰ ζωντανά της μονής ξέρανε το μυστικό καταφύγιο του άρρωστου κλέφτη, έκτός των παλληκάριων του.

Η σπλιά, μέσα στην όποια τυραγνίστηκε σκληρά ο Κατσαντώνης απ' την φρικτή του άρρώστεια, δέν ήταν παρά μίας δρασκαλειής τόπος. Ορθός δέν μπορούσε να σταθι κανείς μέσα σ' αυτή. Ήταν όμως καλά προφυλαγμένη και δέν μπορούσε να την άνυκαλώθι κανένας εόκολα. Καί σήμερα ακόμα τί λένε «Σπλιά του Κατσαντώνη» οι χωριάτες των μερών αυτών.

Λίγο πιο κάτω απ' τί σπλιά έτρεχε μία κρυσταλλίνα πηγή. Στην πηγή αυτή καθιφόριζε ο αδερφός του Κατσαντώνη κι έπαιρνε παγωμένο νεράκι για να δροσίσι τί θλόγα του πυρετού του άρρωστου κλέφτη. Διηγούνται μάλιστα σχετικώς και το έξισ συγκινητικό περιστατικό, που δείχνει τί μεγάλη άδολοική αγάπη που συνέδεε τους Κατσαντωνάους:

Τις μέρες που ο Κατσαντώνης ένοιωθε τόν έαυτο του κάπως καλύτερα, σπικωνόταν και καθιφόριζε προς τήν πηγή, για να τόν γτυπήσι ή καθαρός αγέρας, να πιη ύροσερβ νεράκι και να συνέρθη.

Μά ήτανε πολύ άδυνατισμένος. Μόλις στεκότανε στή πόδια του. Ο αδερφός του τόν βοηθούσε να καθιφοριση ως τήν πηγή. Μά επειδή καθιφορισε χωρίς τσαρούχια και τόν μονοπάτι ήτανε κακοτρόγαλο, ο Χασιώτης βρθηκε τόν τρόπο να κείψι το καθιφορίαμα εύκολο κι ανάδυνο. Μάζεψε δηλαδή αρκετές προβίδες κι έστρωσε μ' αυτές τόν μονοπάτι, κάτω ως τήν πηγή, τίς ήμέρες που έπρόκειτο να κατεβθι ο άρρωστος!..

Έτσι περνούσαν ή μέρες. Ή άρρώστεια του Κατσαντώνη τραβούσε τού μάκρου. Τόν είχε λυώσει, τόν είχε βασάνισει φρικτά. Τ' αδέρφια του σκέφτηκαν τότε να τόν μεταφέρουν στη Λευκάδα. Θά τόν νοσήλευε εκεί Εύρωπαίος γιατρός και θά ξανάθρισκε τήν ύγεια του.

Μά πριν προφτάσουν να πραγματοποιήσουν τί σκέψι τους αυτή, πλάκωσε μαύρη κι' άδυσώπητή ή συμφορά.

Ήταν Αβγουστός. Ο Άγιος Μουχουρτάρης γύριζε με τους Άρθανίτες του στή μέρη αυτή, ψάχνοντας παντού για τόν Κατσαντώνη. Τόν παραξένισε και τόν έθαξε σέ ύπομίες τόν γεγονός τής έξαφανίσεως του άτρομητου κλέφτη. Γόριζε λοιπόν στή χωριά και ρωτόύσε τους χωρμάτες για να μάθι που βρισκεται ο Έλληνας καπετάνιος.

Μά οι χωρικοί ασπαίνανε. Σωπαίνανε, γιατί δέν ξέρανε τίποτα. Είχε διαδοθι πως ο Κατσαντώνης ήταν άρρωστος, μά κα-

νένας δέν ήξερε τόν μέρος που κρυβότανε. Ο Άγιος Μουχουρτάρης δέν άπελπίστηκε. Έξακολούθησε τίς έρευνές του, ως που βρέθηκε ο ΠΡΟΔΟΤΗΣ.

Άλλοιμονο!... Βρέθηκε άνθρωπος πρόθυμος να μαρτυρήσι τόν καταφύγιο του Κατσαντώνη.

Κι' ο άνθρωπος αυτός δέν ήταν Τουρκός, δέν ήταν Άρθανίτης. Ήταν Έλληνας, ήταν χριστιανός!...

Στ' Άγραφα ή παράδοσι αναφέρει ότι ο πρόδοτης του Κατσαντώνη ήταν ο τσοπάνος τής κοντινης στή σπλιά μονής. Αυτός πήγαινε συχνά γάλα για τόν άρρωστο κι' άλλα τρόφιμα στή σπλιά κι' ήξερε τόν μυστικό.

Ο σύντροφος και συμπολεμιστής του Κατσαντώνη, ο Φραγγίστας δέν συμφωνεί με τήν παράδοσι. Κατά τήν αφήγησί του, που δημοσιεύτηκε σέ βιβλίο στή 1862, τόν Κατσαντώνη τόν πρόδωσε ο Έλληνας γεωργός Γιάννης Γκούρλιας.

Ποιά είνε ή αλήθεια σχετικά με τόν θλιβερό αυτό περιστατικό; Κανένας δέν μπορεί να τή με βεβαιότητα. Πάντως είνε έξακριβωμένα ότι ο πρόδοτης ήταν χριστιανός. Αλίω ανέθεμα ως βαραίνη τήν ψυχή του!...

Μόλις ο Άγιος Μουχουρτάρης έμαθε τόν καταφύγιο του Κατσαντώνη, πήγε να πετάξι απ' τί χαρά του. Είχε τετρακόσιους Άρθανίτες μαζί του. Τόν Κατσαντώνη, άρρωστο βαρειά, τόν φυλάγανε μονάχα πέντε περικόκρια του κι' ο Χασιώτης.

Χαίρι λαϊπόν να χάτι καιρός ο Μουχουρτάρης, πήρε τους άνδρας του και τράβηξε γρήγορα-νύχτοσα για τί σπλιά τού Κατσαντώνη, τήν όποια περικόκλωσε από όλες τίς μεριές.

Τή νυκτιορασιά ή τής άμέρας αυτής τίς ηωσάσε και θλιβερός, ο Κατσαντώνης είνε ευπύσι φαφνικά από ένα κακό δνειρο που είδε.

Άναμνήσθηκε στό στρούμιο του και κούτσε νύχτα του. Τά ήματα του ήσαν άνύια θλά απ' τόν ύπνο. Μέσα στή σπλιά άπλωνόταν σκοτάδι τήν όσα ιστή τού γλυκοαγόστιαματος. Οπτόσα ο άσπαστις καπετάνιος διέκρινε εόπνιους γύρω του, τόν άδελφόν του Χασιώτη και τους άλλους πέντε συντρόφους του.

Ο Χασιώτης τόν πλησίασε και τόν ρώτησε με στοργή:

—Τι τρέχει, Άντώνη; Γιατί εόπνισες τόσο πρωί; Δέν βγχιε ακόμα ο ήλιος!...

Πραγματικά έξω μόλις ροζοχάραζε, όπως είπαμε. Άκουγόntonται οι κοβοι που λαλούσαν στίς πλαγιές.

Ο Κατσαντώνης γύρισε στό Χασιώτη και τού άποκρίθηκε:

—Εβω ένα κακό δνειρο, όρε Χασιώτη.

—Μη ανερίζεσαι τόν δνειρα, αδερφέ μου. Άρρωστος είσαι και σού τὰ φέρνει ο πυρετός.

—Ο Κατσαντώνης κούνησε τόν κεφάλι του, μ' έγνοια.

—Τό δνειρο ήταν γροισούζικο, είπε άνατενάζοντας. Ήταν δνειρο τής χαραυγής και θά στρέψι γρήγορα...

Ο Χασιώτης και τ' άλλα παλληκάρια άκούγανε τὰ λόγια του καπετάνιου τους, χωρίς να βγάδουν μιλιά.

—Νειρεύτηκε, συνέχισε τήν κούβετα του ο Κατσαντώνης, πως πέρναγα ένα ποτάμι θολό και αιματωμένο...

—Στίς σάρες και στους γκρεμούς να πάη, τόν έρμιο! μουρμύρισε ο Χασιώτης.

—Κακό δνειρο! είπε ο Κατσαντώνης.

—Όχι, καπετάνιε, τόν έκοψε ένα απ' τὰ παλληκάρια του. Τ' δνειρο ποδες φανερόνι τήν άρρώστεια σου. Αυτή ή μαύρη άρρώστεια που σε κάρφισε στό στρώμα είνε τόν θολό ποτάμι.

Ο άρρωστος κλέφτης κούνησε λυπημένα τόν κεφάλι του και είπε:

—Δέν τόν εζηγάτε καλά. Γιατί τ' δνειρο έχει, τ' αναθεματιόμνο, και συνέχεια. Τό ποτάμι ποδα στόν ύπνο μου δέν μπόρεσα να τόν περάσω! Κι' αυτό είνε κακό σημάδι, όρε. Είνε μύθημα θανάτου!

(Άκολουθεί)

ΤΑ ΔΩΡΑ ΜΑΣ

ΣΤΑΣ 20 ΙΟΥΛΙΟΥ ΑΡΧΙΖΕΙ

Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ Ε' ΑΡΙΣΤΟΥΡΗΜΑΤΟΣ

που σας χαρίζει το «ΜΠΟΥΚΕΤΟ»
και ή «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»

Η ΜΙΜΗ ΠΕΝΣΟΝ

του Α. ΝΤΕ ΜΥΣΣΕ

Έπίσης συνεχίζετε ή διανομή των Α', Β', Γ' και Δ' βιβλίων μας :

«ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΦΙΛΥΡΕΣ», του Άλφ. Κάρ. «Η ΚΥΡΙΑ ΜΕ ΤΑΣ ΚΑΜΕΛΙΑΣ» του Δουμά υιού, ή «ΜΑΝΟΝ ΛΕΣΚΩ» του Άδελφ. Πρεβό και ή «ΚΡΑΤΣΙΕΛΛΑ» του Λαμαρτινού.

Παρακαλούνται οι άναγνώστες των περιοδικών μας να σπεύσουν να παραλάβουν τὰ βιβλία των έγκαιρως, διότι ή ζήτησις είνε μεγάλη και προπονήσις και δέν είνε άπίθανο να έξαντηθουν εντός άλλων ήμερων και αι 20 χιλιάδες τόμων που έτοιμάσαμε.

μάτων τής ύγείας, στή μάγουλα και στή χείλη; Οπτόσα δέν μπορεί και ή όμορφια να προσδιορισθι και να φιλοκισθι μέσα σ' όμοιμένες άνατομικές άναλογίες και χρωματισμένες επιφάνειες. Είνε και έμφρασις — και πού πάντων έμφρασις ζωής ή ενεργείας. Ή ζωντανές γυναίκες τραβούν τους άνδρες και δέν άνοήθη δέν είνε πρότιμα καλλιστής. Ο δέ Ντ' Άντανάντο έφθασε να πη, ότι άγαπούμε τίς γυναίκες όχι για ό,τι έχουν, αλλά από πάντων για ό,τι τας λείπει. Άλλά ο Ιταλός ποιητής και φιλολόγιος, που δέν έχει κομμάδι δεισι σ' αυτήν τήν στήλη.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΗΣ